

Kõrvahark on pigem sõber kui vaenlane

SULEV ŠVILPONIS

Kõrvaharki põlatakse teenimatult, tegelikult on temast palju abi kahjurputukate hävitamisel.

Hariliku kõrvahargi (*Forficula auricularia*) kodumaa on Euroopa, kuid nüüdseks on ta inimese kaasabil rännanud kõikidele mandritele, v.a Antarktika. Nimi annab sellele loomakesele teenimatult halva maine. Arvatakse, et kõrvahark ronib inimese kõrva ning tungib sealt edasi aju.

Kõrvahargi öö kulub siiski kasulikemale tegevusele, s.o toidujahile. Päeva veedab ta kitsastes, pimedates ja niisketes kohtades. Seega pole kõrva tungimine välistatud, kui koidikul põõsa alla puhkama jääda.

Sobivaimad varjupaigad päevasel ajal on heitmekastis, kurgilavas, lahise puukoore ja kivihunniku all, puuvirnas, kompostihunnikus, vedelema jäänud vanades lillepottides ja muus ribus-räbus, mida aias leidub.

Kõrvahark on kõigesööja. Kui liigi arvukus on väga kõrge, võivad kõrvahargid ladudes kahjustada juur- ja puuvilju, marju, lilli. Üsna tavaline on neid leida äsja lõigatud rooside, nelkide ning tsinnia kroonlehtede vahelt, lillkapsa õisikust, õunakorvist jm. Ka üleküpsenud ja lindude vigastatud marjades-puuviljades leiab kõrvahark sobiva toidu- ja varjupaiga.

Elamusse sattunud kõrvahark liigub kõikjal, maiustades lemmikloomade toiduga, uuristades leivapätsi. Päeva saabudes poeb aga vaiba alla peitu. Vilgas kõrvahark ei jää märkamata ning tema tegevus meile mõistagi ei meeldi.

1000 lehetäid ühe ööga

Kuid kõrvahargil on ka piisavalt häid omadusi. Ta hävitab arvukalt paljude kahjurputukate ning lestade mune, vastseid ja valmikuid. Kõiki, kellest jõud üle käib. Üks täiskasvanud isend võib öö jooksul ära süüa üle 1000 lehetäi. Seega on lehetäidega asustatud lemmiktaime läheduses kõrvaharkidest suur abi.

Välismaa aiandusajakirjades soovitatakse jätta aeda kitsaid torujuppe ja niiske sambla või paberiga täidetud

Harilik kõrvahark maiustab ploomi-lehetäiga.

Maitsev suutäis.

lillepotte, kuhu kõrvahargid saaksid päevaks varju pügeda. Selliseid varjupaiku on lihtne ümber paigutada sinna, kus kahjureid kõige enam.

Kliima suhtes kõrvahark nõudlik pole. Meil võib teda kohata maist oktoobrini. Enne talvitumist uuristab emane mulda või prahi alla piklikud pesakäigud ning muneb esimese munakurna juba sügisel. Et kaitsta mune isaste liigikaaslaste ja röövtoiduliste eest, katub hoolitsev ema need oma kehaga.

Talvitumise jooksul paigutab emane mune pidevalt ümber ja puhastab nende pinda, et vältida seenhaiguste teket. Kevadel muneb ta veel teise kurna ning laob munad ühe kihina, et vastsetel oleks kergem kooruda. Emane peab järglastel silma peal hiljemgi, kuni need saavad iseseisvaks ja laiali hajuvad.

Vastsed on valmiku sarnased, ent neil puuduvad tiivad. Need omandatakse alles pärast neljandat kestumist, kuid õrnu tiibu nad edasiliikumisel peaaegu ei kasuta. Isased on külmaõrnad, enamik neist hukkub talvitumise jooksul. Nii on kevadel liikvel enamasti eelmise aasta emased ja noored vastsed.

Kätte ei tasu kõrvaharki võtta, sest ta võib oma hargiga naha läbi torgata. Tavaolukorras kasutab ta harki saagi kinihoidmiseks, kaitseks ja rünnakuks.

Maailmas on kirjeldatud ligi 1300 kõrvahargi liiki. Eestis esineb peale hariliku kõrvahargi veel üsna haruldane, väike-kõrvahark (*Labia minor*).

KÜLLI HIIESAAR

Eesti Maaülikooli Põllumajandus- ja Keskkonnainstituudi taimekaitseosakonna vanemteadur